

Relationship between personality traits and psychological characteristic of achievement motivation in girl's students

Kobra Musavi¹, Mohammad Vaez Mousavi², Esmaeel Nasiri³, Zhaleh Bagherli⁴

1-PhD Student, Department of Motor Behavior, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

2- Professor, Department of Physical Education and Sport Sciences, Imam Hossein University, Tehran, Iran (Corresponding Author). E-mail: Mohammadvaezmousavi@gmail.com

3- Assistant Professor, Department of Motor Behavior, Shahed University, Tehran, Iran.

4- Assistant Professor, Department of Motor Behavior, Karaj Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

Received: 12/09/2022

Accepted: 20/12/2022

Abstract

Introduction: Motivation is essential in learning and progress. Every person's action has a source of reason whose purpose is to strengthen the person's desirable efforts and feelings.

Aim: This study examines the relationship between personality traits and psychological characteristic of achievement motivation among girl's students.

Method: The method was descriptive- correlational. The population includes all students among ShareRay branch of Islamic Azad University, Sama and AmirKabir Universities in 2018-2019. 175 girls were selected by the available sampling method. Subjects completed the Neo Personality Traits (NEO-AC), and Gill Achievement Motivation Questionnaire. Data were analyzed using the Pearson correlation coefficient test with using SPSS-20.

Results: The results showed that there were significant inverse relationships between neuroticism personality trait with conscientiousness, extraversion, and agreeableness ($P < 0.05$), a direct and significant relationship between conscientiousness and agreeableness ($P < 0.05$), and a direct relationship between extraversion with conscientiousness and agreeableness ($P < 0.05$). Finally, none of the personality components had a significant relationship with achievement motivation ($P > 0.05$).

Conclusion: According to the results of the present research, the personality characteristics of female students can be mentioned as an important factor in improving their psychological components. Thus; based on the obtained results, it is suggested that in explaining the results related to the psychological characteristics of female students, their personality characteristics and achievement motivation should be considered.

Keywords: Neuroticism, Extraversion, Agreeableness, Achievement motivation, Conscientiousness

---

How to cite this article: Musavi K, Vaez Mousavi M, Nasiri E, Bagherli Zh. Relationship between personality traits and psychological characteristic of achievement motivation in girl's students. Shenakht Journal of Psychology and Psychiatry. 2023; 9 (6): 43-52. URL: <https://shenakht.muk.ac.ir/article-1-1542-en.pdf>

Copyright © 2018 the Author (s). Published by Kurdistan University of Medical Sciences. This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-Non Commercial License 4.0 (CCBY-NC), where it is permissible to download, share, remix, transform, and buildup the work provided it is properly cited. The work cannot be used commercially without permission from the journal.

ارتباط مؤلفه‌های شخصیتی با ویژگی روانشناختی انگیزش پیشرفت در دانشجویان دختر

کبری موسوی^۱، سید محمد کاظم واعظ موسوی^۲، اسماعیل نصیری^۳، ژاله باقرلی^۴

۱. دانشجوی دکتری، گروه رفتار حرکتی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

۲. استاد، گروه تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه جامع امام حسین (ع)، تهران، ایران (مؤلف مسئول).

ایمیل: Mohammadvaezmousavi@gmail.com

۳. استادیار، گروه رفتار حرکتی، دانشگاه شاهد، تهران، ایران.

۴. استادیار، گروه رفتار حرکتی، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران.

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۱/۰۹/۲۹

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۱/۰۶/۲۱

چکیده

مقدمه: انگیزش در یادگیری و پیشرفت دارای اهمیت بسیار زیادی است. در واقع هر اقدام فرد، دارای منبعی انگیزشی است که هدف آن تقویت اعمال و احساس‌های مطلوب فرد است.

هدف: هدف از این مطالعه بررسی رابطه بین مؤلفه‌های شخصیتی با ویژگی روانشناختی انگیزش پیشرفت در دانشجویان دختر بود.

روش: روش پژوهش توصیفی و از نوع مطالعات همبستگی بود. جامعه پژوهش را کلیه دانشجویان دختر دانشگاه‌های آزاد اسلامی واحد شهرری، واحد سما و دانشگاه امیرکبیر تهران در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۳۹۸ تشکیل دادند. نمونه تحقیق شامل ۱۷۵ دانشجوی داوطلب دختر بودند که به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. آزمودنی‌ها پرسشنامه‌های صفات شخصیتی نئو و انگیزش پیشرفت را تکمیل نمودند. جهت تحلیل داده‌ها از ضریب همبستگی پیرسون و نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۰ استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج نشان داد بین ویژگی‌های شخصیتی روان‌رنجوری با وظیفه‌شناسی، برون‌گرایی و توافق‌پذیری رابطه معکوس و معنادار ($P < 0/05$)، بین وظیفه‌شناسی با توافق‌پذیری رابطه مستقیم و معنادار ($P < 0/05$) و بین برون‌گرایی با وظیفه‌شناسی و توافق‌پذیری رابطه مستقیم و معنادار وجود دارد ($P < 0/05$). در نهایت هیچ‌کدام از مؤلفه‌های شخصیتی با انگیزش پیشرفت ارتباط معناداری نداشت ($P > 0/05$).

نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج تحقیق حاضر می‌توان از ویژگی‌های شخصیتی دختران دانشجو به عنوان عاملی مهم در جهت ارتقای مؤلفه‌های روانشناختی آن‌ها نام برد؛ لذا براساس نتایج بدست آمده پیشنهاد می‌شود در تبیین نتایج مرتبط با ویژگی‌های روانشناختی دانشجویان دختر، ویژگی‌های شخصیتی و انگیزش پیشرفت آن‌ها مد نظر قرار گیرد.

کلیدواژه‌ها: روان‌رنجوری، برون‌گرایی، توافق‌پذیری، انگیزش پیشرفت، وظیفه‌شناسی

مقدمه

انگیزش^۱ در یادگیری و پیشرفت در زندگی دارای اهمیت بسیار زیادی است. پدیده انگیزش غالباً دلایل رفتار افراد را توضیح می‌دهد. در واقع هر اقدامی در ورزش یا سایر جنبه‌های زندگی، دارای منبعی انگیزشی است که هدف آن تقویت اعمال و احساس‌های مطلوب فرد است (واینبرگ و گولد^۲، ۲۰۱۸). انگیزش پیشرفت^۳ شامل ویژگی‌هایی است که به ورزشکاران امکان دستیابی به برتری، به تمرین‌کنندگان امکان کسب سطوح بالای آمادگی جسمانی و به افراد امکان به حداکثر رساندن یادگیری را می‌دهد. انگیزش پیشرفت که اصلی‌ترین پیشرانۀ ورزشکاران است، در حیطه روانشناسی ورزشی از اهمیت خاصی برخوردار است. به نظر می‌رسد انگیزش پیشرفت بر بسیاری از رفتارها، افکار و احساسات از جمله انتخاب نوع فعالیت، تلاش برای پیگیری اهداف و پشتکار به دنبال مواجهه با شکست تأثیر دارد (واعظ موسوی و شمس، ۱۳۹۷).

انگیزش پیشرفت به‌عنوان یکی از انگیزه‌های مهم اجتماعی و یکی از ویژگی‌های روانشناختی است بین افراد متفاوت بوده و براساس آن می‌توان رفتارهای خاصی را پیش‌بینی نمود (دیتکار^۴، ۲۰۱۷). به نظر می‌رسد انگیزش پیشرفت بر بسیاری از رفتارها، افکار و احساسات از جمله انتخاب نوع فعالیت، تلاش برای پیگیری اهداف و پشتکار به دنبال مواجهه با شکست تأثیرگذار است (سوخته‌زاری، فرزانه و دوستی، ۱۳۹۹). براساس نظریه آتکینسون^۵، تمایل رفتاری کسب موفقیت، تابع انگیزه شخص به کسب موفقیت به انضمام عوامل موقعیتی است. افراد با انگیزه قوی اجتناب

از شکست، احتمالاً متمایل به پیشرفت نیستند و تمایل زیادی برای اجتناب از آن دارند. در موقعیت‌هایی که شخص با حریفی هم سطح روبه‌رو می‌شود یا شانس موفقیت وی نامشخص است، رفتارهای پیشرفت را بیشتر بروز می‌دهد؛ لذا تفاوت بین پیشرفت‌کننده‌های بالا و پایین در موقعیت‌هایی چالش برانگیز به دلیل گرایش‌های رفتاری قویتر بیشتر است (واینبرگ و گولد، ۲۰۱۸). بر این اساس، محققان انگیزش پیشرفت را به طور چند بعدی مفهوم‌سازی کرده و اشاره می‌کنند که برخی از افراد حالت گرایش به پیشرفت را با تمایل به تلاش برای برتری بر دیگران و با تأکید بر سخت‌کوشی آشکار می‌سازند (واعظ موسوی و شمس، ۱۳۹۷).

نتایج تحقیقات نشان می‌دهند باور به پیروز شدن، به تلاش و پشتکار فرد بستگی دارد؛ و برخوردار از خصوصیت رقابت‌جویی و رفتار مبارزه طلبی نیز انگیزش موفقیت، پیروزی و اجرای ورزشی بهتری را به همراه دارد (واینبرگ و گولد، ۲۰۱۸). محققان معتقدند برای بررسی عوامل مؤثر در برانگیختن افراد، باید به عوامل فردی و شرایط محیطی توجه کرد. رقابت‌جویی، از عوامل محیطی مهم در دنیای ورزش است. یکی از اثرات رقابت‌جویی، افزایش انگیزش است و افراد زیادی رقابت را برای ایجاد انگیزش پیشنهاد و استفاده کرده‌اند (شمس، پورهادی و صحاف، ۲۰۱۶). به عقیده روانشناسان ورزشی، انگیزه رقابت‌جویی، اولاً یکی از ویژگی‌های بارز افراد موفق است و ثانیاً در بهبود اجرای ورزشی به دلیل تشویق ورزشکار به تلاش بیشتر و افزایش اعتمادبه‌نفس نقش عمده‌ای دارد (واعظ موسوی و شمس، ۱۳۹۷). درک نیازهای ورزشکاران کلید استفاده از روش‌های مؤثر برای ایجاد انگیزه است. لذا کمک به

¹ - Motivation

² - Weinberg & Gould

³ - Achievement Motivation

⁴ - Daitkar

⁵ - Atkinson

(گیوو، کویانگ و ژوو^۸، ۲۰۲۰). علاوه بر این، فرض می‌شود افرادی که دارای سطوح متفاوت این خصوصیات باشند، به گونه‌ای متفاوت رفتار خواهند کرد (شمس، نوبری، آفونسو^۹ و عباسی، ۲۰۲۱).

محققان معتقدند صفات و مؤلفه‌های شخصیت، عواطف، رفتارها و انگیزه‌های فرد را رقم می‌زنند. این فرض منطقی است که صفات شخصیتی زیر بنای تفاوت‌های فردی در جهت‌گیری انگیزش و اهداف است (گیوو و همکاران، ۲۰۲۰). بر این اساس، اگر نیاز به عنوان یک سازه انگیزشی تلقی شود، پیوند انگیزش و شخصیت را در نظریه‌های شخصیت مختلف می‌توان مشاهده نمود که تمایلات انگیزشی را ذاتی و نیازها را به عنوان صفات شخصیت به کار برده‌اند (جعفرلو و همکاران، ۱۳۹۸). شناخت شخصیت ورزشکاران در محیط ورزش مهم است؛ زیرا مربیان می‌توانند با شناخت شخصیت آن‌ها، به عملکرد بهتر گروه کمک کنند. در این راستا فانگ، ژانگ، سونگ و همکاران^{۱۰} (۲۰۱۷) ویژگی‌های متفاوت شخصیت را در انگیزش مشارکت ورزشی با اهمیت می‌دانند. از نظر این محققان، گشودگی به تجربه، توافق‌پذیری و برونگرایی ویژگی‌هایی هستند که میل به شرکت در فعالیت ورزشی را بهبود می‌دهند و در مقابل، روان رنجوری صفتی است که انگیزش را کاهش می‌دهد.

سوخته زاری، فرزانه و دوستی (۱۳۹۹) نیز معتقدند ویژگی‌های شخصیتی افراد در جهت‌گیری کنترل برای مشارکت ورزشی آن‌ها مؤثرند. به طوری که افراد دارای روان نژندی بالا، به کنترل خارجی برای شرکت یا مداومت برنامه‌های ورزشی نیاز دارند و در مقابل افرادی

ورزشکاران برای رسیدن به اهداف خود باعث ایجاد انگیزش برای آن‌ها می‌شود. نظریه سلسله نیازهای مازلو^۱ نظریه شناخته شده درباره انگیزش و شخصیت است که در نشان دادن دامنه‌ای از نیازهای انسانی بسیار تأثیرگذار بوده است (جعفرلو، عبدالمی و فنبرپور، ۱۳۹۹). مازلو انگیزش را تمایل رفع یک نیاز می‌داند، وی بیان می‌کند که اشخاص سلسله مراتبی از نیازها دارند و عالی‌ترین آن‌ها نیازهایی هستند که با خود شکوفایی فرد در ارتباط هستند (دانا، رضایی و شمس، ۱۴۰۰).

در این راستا، شخصیت به ویژگی‌ها یا ترکیبی از ویژگی‌ها اشاره دارد که شخص را یگانه می‌سازد. در این دیدگاه شخصیت هر فرد شامل یک هسته روانشناختی، پاسخ‌های قالبی و رفتار وابسته به نقش است. امروزه، مدل پنج‌عاملی شخصیت به‌طور گسترده‌تری پذیرفته شده است. این مدل مدعی است که پنج بعد عمده شخصیت وجود دارد که شامل روان‌رنجوری^۲ (ناآرامی، اضطراب، افسردگی و خشم) در مقابل ثبات هیجانی؛ برون‌گرایی^۳ (اشتیاق، مردم‌آمیزی، جرأت‌مندی و فعال بودن) در مقابل درون‌گرایی؛ گشودگی به تجربه^۴ (ابتکار، نیاز به تنوع، کنجکاوی)، توافق‌پذیری^۵ (سازگاری، خوش‌رویی، نوع‌دوستی، تواضع) و باوجدان بودن^۶ (خویشتن‌داری، تلاش برای موفقیت، تأدیب نفس) است (اوده و آکینتوند^۷، ۲۰۲۰). این پنج بعد مهم‌ترین خصوصیات عام شخصیتی در میان افراد هستند، به صورتی که ویژگی‌های جزئی‌تر شخصیت درون ابعاد کلی‌تر جای می‌گیرند

¹- Mazlou

²- Neuroticism

³- Extraversion

⁴- Openness

⁵- Agreeableness

⁶- Conscientiousness

⁷- Ude & Akintunde

⁸- Guo, Qiang & Zhou

⁹- Afonso

¹⁰- Fang, Zhang, Tong & et al

که دارای ویژگی وظیفه‌شناسی بالایی هستند، نیاز به کنترل خارجی ندارند و به صورت خودتنظیم در این برنامه‌ها شرکت می‌کنند.

محققان به بررسی رابطه بین پنج عمل بزرگ شخصیت و میزان موفقیت آن‌ها پرداخته‌اند. نتایج این مطالعات نشان داده است ویژگی‌های شخصیتی توافق‌پذیری و وظیفه‌شناسی، متغیرهای پیش‌بین برای موفقیت ورزشی می‌باشند (قادری و قادری، ۲۰۱۳؛ سوخته‌زاری و همکاران، ۱۳۹۹). در مطالعه‌ای دیگر، آلن، گرینلس و جونز^۱ (۲۰۰۳) در بررسی تفاوت پنج عامل بزرگ شخصیت در ورزشکاران و غیر ورزشکاران دریافتند در برخی جنبه‌های شخصیت مانند برونگرایی، تفاوت معناداری بین ورزشکاران و غیر ورزشکاران مشاهده نگردید؛ اما در مؤلفه روان‌رنجوری این تفاوت معنادار بود و ورزشکاران نمرات پایین‌تری را نسبت به غیر ورزشکاران کسب نمودند. حتی تحقیقاتی نیز در نوع ورزش انتخابی و نحوه شرکت در ورزش انجام گردید که نتایج جالبی در پی داشت. در این خصوص واینبرگ و گولد (۲۰۱۸)، واعظ موسوی و شمس (۱۳۹۷)، قادری و قادری (۲۰۱۳) به بررسی این موضوع پرداختند که آیا افراد با شخصیت‌های مختلف، رشته‌های مختلف ورزشی را انتخاب می‌کنند؟ و آیا علاقه به شرکت در رشته‌های مختلف ورزشی با عوامل شخصیت این افراد رابطه خاصی دارد؟ نتایج بدست آمده نشان داد افرادی که در ورزش‌های تیمی شرکت می‌کنند، عامل برونگرایی شخصیت در آن‌ها بارزتر است. همچنین ورزشکاران ورزش‌های تیمی از لحاظ روان‌رنجوری امتیاز پایین‌تری نسبت به ورزشکاران انفرادی بدست آوردند.

از آنجایی که مشخص شده است که سازه‌های شخصیتی متفاوتی در افراد وجود دارد (آلن و همکاران، ۲۰۱۳)، بعید نیست که افراد با گرایش‌های شخصیتی متفاوت، در شرایط مختلف، انگیزه‌های متفاوتی را نشان دهند که این امر شیوه‌های آموزشی متفاوتی را طلب کنند و در مسابقات نیز منجر به عملکردهای متفاوتی شوند. مطالعه همبستگی مؤلفه‌های شخصیتی و نظام انگیزشی منجر به اتخاذ شیوه مناسب آموزش و حداکثر کارایی گروه می‌شود. براساس آنچه بیان شد پژوهش حاضر با هدف بررسی ارتباط مؤلفه‌های شخصیتی با ویژگی روانشناختی انگیزش پیشرفت در دانشجویان دختر انجام شد تا بتواند به خلاء مطالعاتی در این زمینه کمک نماید.

روش

مطالعه حاضر از نوع مطالعات همبستگی است. جامعه آماری آن شامل دانشجویان دختر دانشگاه‌های آزاد اسلامی واحد شهرری، واحد سما و دانشگاه امیرکبیر در نیمسال اول سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۳۹۸ بودند که از بین آن‌ها و براساس جدول حجم نمونه مورگان، تعداد ۱۷۵ نفر با میانگین سنی 24 ± 3 سال به طور در دسترس انتخاب شدند. معیارهای ورود به مطالعه شامل: دامنه سنی ۲۱ تا ۲۷ سال، نداشتن مشکلات جسمانی و روانشناختی، تکمیل فرم رضایت‌نامه شرکت در تحقیق بود. معیارهای خروج نیز شامل: تکمیل ناقص پرسشنامه‌ها و عدم همکاری افراد در طول تکمیل پرسشنامه‌ها بود.

ابتدا تمامی افراد با اهداف تحقیق و نحوه اجرای کار آشنا شدند. سپس فرم رضایت شرکت آگاهانه در پژوهش را تکمیل و به شرکت‌کنندگان اطمینان داده شد که پاسخ آن‌ها محرمانه بوده و تنها برای اهداف پژوهشی مورد

¹ - Allen, Greenlees & Jones

پرسشنامه انگیزش پیشرفت^۵ برای سنجش انگیزش پیشرفت شرکت کنندگان از پرسشنامه انگیزش پیشرفت گیل و دیتر^۶ (۱۹۸۸) استفاده شد. این پرسشنامه حاوی ۲۵ سؤال است که با مقیاس لیکرت ۵ درجه‌ای (کاملاً موافق تا کاملاً مخالف) از ۱ تا ۵ نمره گذاری شده است (گیل و دیتر، ۱۹۸۸) که از طریق جمع کردن امتیاز خرده مقیاس-ها می‌توان در کل امتیاز انگیزش پیشرفت هر فرد را محاسبه کرد. فانگ و همکاران (۲۰۱۷) پایایی کل پرسشنامه را ۰/۸۷ گزارش نمودند. در ایران نیز جعفرلو و همکاران (۱۳۹۹) پایایی کل پرسشنامه را ۰/۹۰ گزارش کردند.

یافته‌ها

نتایج ویژگی‌های جمعیت شناختی دانشجویان مورد مطالعه نشان داد میانگین سنی آن‌ها $24 \pm 2/6$ سال و از نظر تاهل ۷۰ نفر (۴۰٪) متاهل و ۱۰۵ نفر (۶۰٪) مجرد بودند. در نهایت تمامی آن‌ها در مقطع کارشناسی مشغول به تحصیل بودند. میانگین و انحراف معیار نمرات مربوط به مؤلفه‌های شخصیت شامل وظیفه‌شناسی، توافق پذیری، گشودگی به تجربه، برونگرایی و روان‌رنجوری در جدول ۱ ارائه شده است.

استفاده قرار خواهد گرفت. در ادامه پرسشنامه‌های انگیزش پیشرفت و ویژگی‌های شخصیتی نئو توزیع و پس از تکمیل جمع‌آوری شد. جهت توصیف داده‌ها از آمار توصیفی (میانگین و انحراف استاندارد) و جهت تحلیل داده‌ها از روش‌های آماری استنباطی نظیر ضریب همبستگی پیرسون و آزمون شاپیروویلیک با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۰ انجام شد.

ابزار

پرسشنامه مشخصات فردی: از این پرسشنامه به منظور تعیین خصوصیات فردی شرکت کنندگان شامل سن، وضعیت تأهل و میزان تحصیلات استفاده شد.

پرسشنامه ۵ عاملی شخصیت نئو^۱ (فرم کوتاه): برای سنجش نوع شخصیت غالب شرکت کنندگان از پرسشنامه ویژگی‌های شخصیتی نئو استفاده شد. این پرسشنامه توسط کاستا و مک کری^۲ در سال ۱۹۹۰ ارائه و دارای ۵ عامل روان‌رنجوری، برون‌گرایی، اشتیاق به تجربه، توافق پذیری و وظیفه‌شناسی^۳ است. این پرسشنامه براساس مقیاس لیکرت ۵ درجه‌ای (کاملاً مخالفم، مخالفم، بی تفاوت، موافقم و کاملاً موافقم) از ۱ تا ۵ تنظیم شده است (کاستا و مک کری، ۱۹۹۰). اوده و همکاران^۴ (۲۰۲۰) پایایی این پرسشنامه را برای تمامی مؤلفه‌ها بین ۰/۸۲ تا ۰/۹۱ گزارش نمودند. پایایی این پرسشنامه در ایران توسط واعظ موسوی و شمس (۱۳۹۶) و قادری و قادری (۲۰۱۳) بالای ۰/۹۱ گزارش شده است.

¹- NEO Personality Traits Questionnaire

²- Casta & McCrae

³- Neuroticism, Extraversion, Openness, Agreeableness & Conscientiousness

⁴- Ude & et al

⁵- Achievement Motivation Questionnaire

⁶- Gill & Diter

جدول ۱ شاخص‌های آمار توصیفی مربوط به متغیرهای شخصیت

متغیر	میانگین	انحراف معیار
وظیفه‌شناسی	۱۳/۰۴	۶/۵۹
توافق‌پذیری	۱۸/۳۳	۵/۱۳
گشودگی به تجربه	۲۱/۷۶	۳/۷۲
برونگرایی	۱۷/۶۳	۶/۳۱
روان‌رنجوری	۲۵/۴۷	۶/۴۹

اسمیرنوف استفاده شد. نتایج نشان داد داده‌های مورد استفاده نرمال می‌باشند. جهت تحلیل ارتباط ویژگی‌های شخصیتی و انگیزش پیشرفت از آزمون ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. نتایج این آزمون در جدول ۲ ارائه شده است.

همانگونه که در جدول فوق مشاهده می‌شود، بالاترین میانگین مربوط به متغیر روان‌رنجوری (۲۵/۴۷) و متغیر وظیفه‌شناسی نیز دارای پایین‌ترین میانگین (۱۳/۰۴) است. برای بررسی نرمال بودن داده‌ها قبل از استفاده از آمار استنباطی بین متغیرهای پژوهش از آزمون کلموگراف

جدول ۲ نتایج آزمون همبستگی پیرسون بین مؤلفه‌های شخصیت و انگیزش پیشرفت

متغیر	۱	۲	۳	۴	۵	۶
۱. روان‌رنجوری	-	۰/۴۴	۰/۱۷	۰/۳۴	۰/۵۵	-۰/۰۸
۲. برونگرایی	۰/۴۴	-	۰/۰۳	۰/۳۸	۰/۶۰	-۰/۱۱
۳. گشودگی به تجربه	۰/۱۷	۰/۰۳	-	-۰/۰۶	-۰/۰۸	-۰/۱۳
۴. توافق‌پذیری	۰/۳۴	۰/۳۸	-۰/۰۶	-	۰/۳۳	۰/۱۲
۵. وظیفه‌شناسی	۰/۵۵	۰/۶۰	-۰/۰۸	۰/۳۳	-	-۰/۱۳
۶. انگیزش پیشرفت	-۰/۰۸	-۰/۱۱	-۰/۱۳	۰/۱۲	-۰/۱۳	-

وجود دارد ($P < 0.05$). به این ترتیب که نمرات بالاتر در وظیفه‌شناسی با نمرات بالاتر در توافق‌پذیری همراه است. بین مؤلفه‌های شخصیتی با انگیزش پیشرفت ارتباط معناداری یافت نشد ($P > 0.05$).

بحث

هدف از این مطالعه، بررسی ارتباط مؤلفه‌های شخصیتی با ویژگی روانشناختی انگیزش پیشرفت در دانشجویان دختر بود. نتایج پژوهش نشان داد بین روان‌رنجوری با وظیفه‌شناسی، برونگرایی و توافق‌پذیری رابطه معکوس و

همانگونه که در جدول ۲ مشاهده می‌شود، بین روان‌رنجوری با وظیفه‌شناسی، برونگرایی و توافق‌پذیری رابطه معکوس و معنادار وجود دارد ($P < 0.05$). به این ترتیب، نمرات پایینتر در عامل روان‌رنجوری با نمرات بالاتر در وظیفه‌شناسی، برونگرایی و توافق‌پذیری همراه است. بین برونگرایی با وظیفه‌شناسی و توافق‌پذیری رابطه مستقیم و معنادار وجود دارد ($P < 0.05$). به این معنی که نمرات بالاتر در برونگرایی با نمرات بالاتر در وظیفه‌شناسی و توافق‌پذیری همراه است. همچنین، بین وظیفه‌شناسی با توافق‌پذیری رابطه مستقیم و معنادار

بالایی بدست می‌آورند، به عنوان اشخاص باوجدان، هدفمند، قاطع، وقت‌شناس، قابل اعتماد، بااراده و مصمم شناخته می‌شوند. ویژگی توافقی‌پذیری میزان اعتماد، همکاری، هم‌حسی و توافق با دیگران را می‌سنجد. افرادی که در این عامل نمره بالایی کسب می‌کنند به دیگران اعتماد دارند و حس همکاری در آن‌ها زیاد است (واینبرگ و گولد، ۲۰۱۸؛ دیتکار، ۲۰۱۷).

در پژوهش حاضر بین ویژگی‌های شخصیتی برون‌گرایی با وظیفه‌شناسی و توافق‌پذیری رابطه مستقیم و معنادار مشاهده شد. این نتایج با یافته‌های مطالعات شمس و همکاران (۲۰۲۱)؛ گیو و همکاران (۲۰۲۰)؛ فانگ و همکاران (۲۰۱۷)؛ قادری و قادری (۲۰۱۳) و لويس و ساتون (۲۰۱۱) همخوانی دارد. این محققان نیز دریافتند مؤلفه‌های شخصیتی برون‌گرایی با وظیفه‌شناسی و توافق‌پذیری رابطه مستقیم و معناداری دارد. این یافته نشان می‌دهد افرادی که در ویژگی شخصیتی برون‌گرایی نمره بالایی کسب کردند، در بعد شخصیتی توافق‌پذیری و وظیفه‌شناسی نیز نمره بالایی بدست آوردند. بر این اساس، محققان معتقدند برون‌گرایی دربرگیرنده صفاتی همچون جامعه‌پذیری، معاشرتی بودن، فعال بودن، پرحرف بودن، پرنرژی بودن و قاطعیت است. افرادی که در عامل برون‌گرایی نمره بالایی کسب می‌کنند بسیاری از صفات فوق در آن‌ها دیده می‌شود. به نظر می‌رسد افراد ورزشکار به دلیل شرکت در فعالیت‌های اجتماعی مانند تمرینات و مسابقات و همچنین مقبولیت‌های اجتماعی که به دلیل موفقیت‌های ورزشی احراز می‌کنند، دارای شخصیتی برون‌گرا و فعال هستند. افراد برون‌گرا غالباً انرژی خود را از دنیای بیرون بدست می‌آورند و ارتباط داشتن و کار کردن با دیگران نیاز ذاتی آنان است؛ به

معنادار وجود دارد. این نتایج بدین معنا است که شرکت‌کنندگانی که روان‌رنجوری بالایی دارند از حس وظیفه‌شناسی، برون‌گرایی و توافق‌پذیری کمتری برخوردارند. این یافته با نتایج مطالعات اوده و همکاران (۲۰۲۰)؛ فانگ و همکاران (۲۰۱۷)؛ واعظ موسوی و شمس (۱۳۹۶)؛ قادری و قادری (۲۰۱۳)؛ برینکمن (۲۰۱۳) و آلن و همکاران (۲۰۱۳) همسو است. این محققان اظهار نمودند قرار گرفتن در گروه و متعهد شدن به یادگیری به درجه بالایی از وظیفه‌شناسی و توافق‌پذیری نیازمند است؛ بنابراین دور از انتظار نیست که افرادی که نمره بالایی در روان‌رنجوری کسب می‌کنند، در این دو صفت از نمره بالایی برخوردار نباشند. برینکمن (۲۰۱۳) مطرح نمود افرادی که روان‌رنجوری بالاتری دارند، با محیط بیرونی سازگاری کمتری دارند. اصولاً اساس روان‌رنجوری را تجربه هیجانات منفی و نامطلوب تشکیل می‌دهد که از صفت‌هایی مانند اضطراب، افسردگی، آسیب‌پذیر بودن و بی‌ثباتی هیجانی تشکیل شده است.

همچنین، نتایج این مطالعه نشان داد بین وظیفه‌شناسی با توافق‌پذیری رابطه مستقیم و معنادار وجود دارد. این یافته بیان می‌کند که افرادی که نمره بالایی در ویژگی وظیفه‌شناسی دارند، در ویژگی توافق‌پذیری نیز نمره بالایی کسب کرده‌اند. نتایج بدست آمده با نتایج مطالعات گیو و همکاران (۲۰۲۰)؛ واعظ موسوی و شمس (۲۰۱۷) و قادری و قادری (۲۰۱۳) همسو است. در تبیین این یافته می‌توان عنوان کرد که وظیفه‌شناسی به کنترل تکانه‌ها و همچنین توانایی برای برنامه‌ریزی کردن، سازمان دادن و کامل کردن تکالیف رفتاری مربوط می‌شود و احساس مسئولیت را نشان می‌دهد. افرادی که در این عامل نمره

روانشناختی دانشجویان دختر، ویژگی‌های شخصیتی و انگیزش پیشرفت آن‌ها مد نظر قرار گیرد. در نهایت تعمیم یافته‌های پژوهش حاضر با محدودیت‌هایی شامل: تعداد نمونه‌های تحقیق، نداشتن کنترل کافی روی شرکت کنندگان و در نهایت دوران شیوع ویروس کرونا مواجه بود. لذا پیشنهاد می‌شود در مطالعات آینده به تعداد نمونه‌های پژوهش، جنسیت پسر و همچنین شرایط کنترل بر آزمودنی‌ها تأکید ویژه شود.

سپاسگزاری

این پژوهش برگرفته از رساله دکترای تخصصی و با تأیید معاونت پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی با کد اخلاق IAUCB.REC.1398.1245 اجرا و دارای مجوز پژوهشی از گروه تخصصی رفتار حرکتی تربیت بدنی و علوم ورزشی است. بدین وسیله نویسندگان مقاله از تمامی شرکت کنندگان در پژوهش کمال تشکر و قدرانی خود را ابراز می‌دارند.

References

- Allen MS, Greenlees I, Jones M. (2013). Personality in sport: A comprehensive review. *International Review of Sport and Exercise Psychology*, 6(1), 184-208.
- Aslankhani MA, Farokhi A, Shamsipour Dehkordi P, Shams A, Ghasemian Moghaddam MR. (2010). The Relation of Personality Traits With Depression Severity in Active and Non-Active Elderly Women in Tehran City. *Salmand: Iranian Journal of Ageing*, 5(2), 46-54. (In Persian)
- Daitkar A. (2017). Effect of achievement motivation on personality traits of students. *International Journal of Indian Psychology*, 4(2), 124-129.
- Dana A, Rezaei R, Shams A. (2021). The effects of active game intervention and Exergames on the executive function of high-functioning

همین جهت به راحتی می‌توان مسئولیت‌های مختلف را به آن‌ها واگذار کرد.

در نهایت نتایج مطالعه حاضر نشان داد همبستگی معناداری بین انگیزش پیشرفت با مؤلفه‌های شخصیت وجود ندارد. نتایج مطالعه حاضر با نتایج مطالعات محمد زاده و همکاران (۱۳۹۹) و فانگ و همکاران (۲۰۱۹) همسو است. این محققان نیز دریافتند ارتباط معناداری بین ویژگی‌های شخصیتی افراد با انگیزش پیشرفت وجود ندارد. براساس رویکرد «صفتی» شخصیت به نظر می‌رسد انگیزش پیشرفت با مؤلفه‌های شخصیت همبسته باشد؛ اما این همبستگی در پژوهش حاضر تأیید نشد. این یافته رویکرد «صفات» در روانشناسی شخصیت را تأیید نمی‌کند و تا حدود زیادی تأیید کننده رویکرد «موقعیتی» شخصیت است (واینبرگ و گلد، ۲۰۱۸). این یافته بر اهمیت نظم و ترتیب آموزشی در پیشرفت تأکید می‌کند.

نتیجه‌گیری

یافته‌های بدست آمده بیانگر آن است که بین ویژگی‌های شخصیتی روان‌رنجوری با وظیفه‌شناسی، برونگرایی و توافق‌پذیری رابطه معکوس و معنادار، بین وظیفه‌شناسی با توافق‌پذیری رابطه مستقیم و معنادار و بین برونگرایی با وظیفه‌شناسی و توافق‌پذیری رابطه مستقیم و معنادار وجود دارد. در نهایت هیچکدام از مؤلفه‌های شخصیتی با انگیزش پیشرفت ارتباط معناداری نداشت؛ بنابراین ویژگی‌های شخصیتی انسان به عنوان عوامل مهم جدا نشدنی از شخصیت انسان در محیط تأثیر می‌گذارد؛ زیرا رفتار هر فرد تا حدودی زیادی تحت تأثیر ویژگی‌های شخصیتی وی است. براساس نتایج بدست آمده در مطالعه حاضر پیشنهاد می‌شود در تبیین نتایج مرتبط با ویژگی‌های

- Autistic children. *Shenakht Journal of Psychology and Psychiatry*, 8(5), 113-125. (In Persian)
- Dana A, Shams A. (2019). The efficacy of brain cognitive rehabilitation interventions on executive functions in children with attention deficit hyperactivity disorder. *Neuropsychology*, 5(18), 131-140. (In Persian)
- Fang Y, Zhang D, Tong S, Sun Q, Tang J. (2017). The research on relationship between medical professionals personality traits and achievement motive. *Chinese Journal of Medical Education Research*, 12, 87-91.
- Ghaderi D, Ghaderi M. (2013). Survey the relationship between big five factor, happiness and sport achievement in Iranian athletes. *Annals of Biological Research*, 3(1), 308-312.
- Guo B, Qiang B, Zhou J, Yang X, Qiu X, Qiao Z, Yang Y, Cao D. (2020). The relationship between achievement motivation and job performance among Chinese physicians: A conditional process analysis. *BioMed Research International*, ID Article: 6646980, <https://doi.org/10.1155/2021/6646980>.
- Jafalou HR, Abdolahi MH, Ghanbarpour A. (2020). The effect of big five personality traits on Motivation to participate in sport among students of Shiraz University. *Journal of Sport Management and Motor Behavior*, 15(29), 113-125. (In Persian)
- Lewis L, Sutton A. (2011). Understanding exercise behavior: Examining the interaction of exercise motivation and personality in predicting exercise frequency. *Journal of Sport Behavior*, 34(1), 82-97.
- McCrae RR, Costa PT. (2004). A contemplated revision of the NEO Five Factor Inventory. *Personality and Individual Differences*, 36, 587-596.
- Mohammadzadeh M, Jahandaari P, Zargar S, Rafizadeh F. (2019). The relationship between personality types and type of control source and self-efficacy rate military personnel. *Military Caring Sciences Journal (MCS)*, 5(3), 211-219. (In Persian)
- Nafian S, Moradi M, Shams A. (2016). Relationship between burnout with self-efficacy among super league coaches in selected sports. *Sport Psychology Studies*, 4(14), 79-98. (In Persian)
- Shams A, Nobari H, Afonso J, Abbasi H, Mainer-Pardos E, Pérez-Gómez J, Bayati M, Bahrami A, Cameiro L. (2021). Effect of Aerobic-Based Exercise on Psychological Well-Being and Quality of Life among Older People: A Middle East Study. *Front Public Health*, 6, 9, 764044.
- Shams A, Poor Hadi S, Sahaf R. (2016). Comparing Levels of Depression in Healthy Active and Inactive Elders versus Those with Knee Osteoarthritis Disease. *Ann Appl Sport Sci*, 4(1), 49-56.
- Sookhtezari S, Farzan F, Doosti M. (2019). Comparing Personality Traits of Athlete and Non-Athlete Students of Medical Sciences Universities. *Journal of Medicine and Cultivation*, 28(Humanities Health), 36-47. (In Persian)
- Ude UE, Akintunde O. (2020). The Relationship between Personality Traits and Achievement Motivation of Students of Tertiary Institutions in Plateau State, Nigeria. *Asian Journal of Education and Social Studies*, 11(2), 8-17.
- Vaez Mousavi M, Shams A. (2017). Mental Health of Iranian Elite Athletes. *Iran J Health Educ Health Promot*, 5(3), 191-202. (In Persian)
- Weinberg RS, Gould D. (2018). Foundations of sport and exercise psychology, 7^E. *Human Kinetics*.